

Cauza C-283/21**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

4 mai 2021

Instanța de trimitere:

Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen (Germania) [Tribunalul Superior de Contencios Fiscal]

Data deciziei de trimitere:

23 aprilie 2021

Apelantă-reclamantă:

VA

Pârât:

Deutsche Rentenversicherung Bund

Obiectul procedurii principale

Coordonarea sistemelor de securitate socială – Legislația privind pensiile – Regulamentul (CE) nr. 987/2009 – Articolul 44 alineatul (2) – Luarea în considerare a perioadelor de creștere a copilului – Condiție prealabilă – Activitate salariată sau activitate profesională independentă

Obiectul și temeiul juridic al trimiterii preliminare

Interpretarea dreptului Uniunii, articolul 267 TFUE

Întrebarea (întrebările) preliminară (preliminare)

- 1) În temeiul reglementării Țărilor de Jos – ca statul membru competent în conformitate cu titlul II din regulamentul de bază [Regulamentul (CE) nr. 883/2004] –, se ia în considerare o perioadă de creștere a copilului în sensul articolului 44 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 987/2009 în

măsura în care perioada de creștere a copiilor în Țările de Jos, ca simplă perioadă de reședință, conferă dreptul la o pensie?

În cazul unui răspuns negativ la întrebarea 1),

- 2) [Articolul] 44 alineatul (2) din Regulamentul (CE) 987/2009 – în prelungirea Hotărârilor Curții din 23 noiembrie 2000 [cauza C-135/99, (EU:C:2000:647), Elsen] și din 19 iulie 2012 [cauza C-522/10, EU:C:2012:475, Reichel-Albert) – trebuie interpretat extensiv în sensul că statul membru competent trebuie să ia în considerare perioada de creștere a copiilor și atunci când, înainte și după creșterea copiilor, persoana care asigură creșterea copiilor realizează perioade relevante pentru calculul drepturilor la pensie pe baza activității sale de formare sau a activității salariate numai în cadrul sistemului acestui stat, dar nu a cotizat la acest sistem imediat înainte sau după creșterea copiilor?

Dispozițiile de drept comunitar invocate

Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), articolul 21 alineatul (1)

Regulamentul (CE) nr. 883/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială, articolele 5 și 11

Regulamentul (CE) nr. 987/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 septembrie 2009 de stabilire a procedurii de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 883/2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială, articolul 44

Dispozițiile naționale invocate

Cartea VI din Sozialgesetzbuch (SGB) (Codul securității sociale), articolul 56 alineatele (1), (3) și (5), articolul 57 și articolul 249

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii

- 1 Reclamanta, resortisantă germană născută în 1958 la Aachen (Germania), a locuit între 1975 și 2010 la Vaals, o suburbie a orașului Aachen situată pe teritoriul Țărilor de Jos. Aceasta a urmat școala la Aachen, a efectuat un stagiul de practică în acest oraș, care a constituit o condiție prealabilă necesară admiterii la școala profesională de pedagogie socială din Aachen, unde a beneficiat de formare ca educatoare recunoscută de stat. De la 1 august 1978, ea a început un stagiul profesional de un an într-o grădiniță (an de recunoaștere). În mod normal, acest an de recunoaștere se desfășoară în cadrul unei activități salariate supuse asigurării obligatorii. Pentru că nu erau disponibile suficiente locuri pentru formare, reclamanta a efectuat însă un stagiul profesional neremunerat și, prin urmare,

nesupus asigurării de pensie. După absolvirea formării ca educatoare recunoscută de stat în 1979/1980, aceasta a obținut diploma de bacalaureat profesional. Ulterior, ea a desfășurat o activitate nesupusă asigurării obligatorii în cadrul profesiei pentru care s-a pregătit: deoarece avea reședința în Țările de Jos, serviciile de ocupare a forței de muncă din Germania nu i-au putut propune un loc de muncă. Ea nu a putut lucra ca educatoare în Țările de Jos, deoarece efectuase formarea în Germania.

- 2 Reclamanta și soțul său, intervenient, au doi copii pe care i-au crescut împreună la Vaals. Având în vedere activitatea profesională a soțului, reclamanta s-a ocupat în cea mai mare parte de creșterea copiilor. Cei doi copii au fost școlarizați întreaga perioadă, respectiv, între anii 1986 și 1999, la Aachen. În perioada cuprinsă între luna septembrie 1993 și luna august 1995, reclamanta a exploatat în mod autonom un magazin pentru copii la Aachen. Ea nu a contribuit la regimul german de asigurare pentru limită de vârstă pentru această activitate. În perioada cuprinsă între luna aprilie 1999 și luna octombrie 2012, reclamanta a desfășurat o activitate minoră în Germania, nesupusă asigurării obligatorii. La 1 februarie 2010, ea s-a mutat de la Vaals la Aachen. Începând din luna octombrie 2012, aceasta a desfășurat în Germania o activitate supusă asigurării obligatorii. Ea nu a desfășurat niciodată o activitate profesională în Țările de Jos. Soțul său a desfășurat în permanență, înainte și după nașterea copiilor, o activitate supusă asigurării obligatorii în Germania.
- 3 Numai pe baza perioadelor sale de reședință în Țările de Jos cuprinse între 13 februarie 1975 (împlinirea vârstei de 17 ani) și 1 februarie 2010 inclusiv, în temeiul dreptului neerlandez, reclamanta a dobândit un drept la pensie pentru limită de vârstă de bază neerlandeză (AOW) ca prestație de pensii din partea statului.
- 4 La cererea reclamantei, pârâtul, în calitate de organism german competent în materie de pensii, a constatat, cu efect obligatoriu, datele incluse în stagiul de cotizare al reclamantei până la 31 decembrie 2007 (așa-numitul calcul prealabil). Perioada cuprinsă între 15 noiembrie 1986 și 31 martie 1999 nu a avut în vedere de pârât ca perioadă de creștere a copiilor sau ca perioadă care trebuie luată în considerare ca fiind de creștere a copiilor, întrucât, în această perioadă, reclamanta și-a crescut copiii într-un alt stat membru, și anume în Țările de Jos, iar la începutul acestei perioade de creștere, ea nu a exercitat în Germania nicio activitate salariată sau independentă. Perioada cuprinsă între 1 aprilie 1999 și 1 iunie 1999 a fost recunoscută de pârât ca perioadă care trebuie luată în considerare ca fiind de creștere a copiilor în cazul fiicei, întrucât, în această perioadă, reclamanta a desfășurat o activitate minoră în Germania (decizia din 1 septembrie 2014; decizia din 12 august 2015 privind contestația).
- 5 Sozialgericht Aachen [Tribunalul de Contencios Social din Aachen, Germania] a respins acțiunea introdusă împotriva neluării în considerare a perioadei cuprinse între 15 noiembrie 1986 și 31 martie 1999 ca perioadă de creștere a copiilor sau ca perioadă care trebuie luată în considerare ca fiind de creștere a copiilor: legislația

germană nu ar permite recunoașterea creșterii copiilor efectuate în Țările de Jos. Nu ar fi posibilă asimilarea perioadelor de creștere a copiilor potrivit articolului 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009, întrucât, la data nașterii copiilor săi sau imediat anterior, reclamanta nu a exercitat nici o activitate salariată sau o activitate independentă în Germania sau supusă dreptului german și nu a plătit nicio contribuție în temeiul unei activități salariate sau independente la regimul legal de asigurare pentru limită de vârstă german. Dimpotrivă, perioadele (de reședință) în cadrul regimului neerlandez de asigurare pentru limită de vârstă ar demonstra existența unei legături strânse între reclamantă și sistemul neerlandez de asigurări sociale. Nu ar exista nici o lacună de asigurare. O dublă luare în considerare a perioadelor relevante în raport cu drepturile la pensie nu ar constitui sensul și finalitatea dreptului social european privind coordonarea (Hotărârea din 27 octombrie 2016).

- 6 În apelul formulat, reclamanta a arătat că, deși ar fi locuit în Țările de Jos, viața sa – inclusiv creșterea și îngrijirea copiilor săi – ar fi fost orientată către Germania ca centru principal de interes. Prin urmare, ea ar fi dezavantajată în mod arbitrar în raport cu o mamă care și-ar fi crescut copiii în străinătate, tot în apropierea graniței, dar care, cu cel puțin o lună înainte sau în timpul creșterii, ar fi exercitat în Republica Federală Germania o activitate salariată supusă contribuțiilor obligatorii la asigurările sociale sau ar fi căsătorită cu un soț care, în perioadele de creștere, ar fi desfășurat o activitate salariată în statul de reședință din străinătate, supusă asigurării în Germania. Nu ar fi justificat să se distingă după cum părintele care asigură creșterea ar avea o legătură suficientă cu sistemul de pensii al Republicii Federale Germania în temeiul activității proprii sau ca urmare a activității salariate a soțului supusă contribuțiilor obligatorii la asigurările sociale pe teritoriul național. Nu ar exista o dublă luare în considerare, întrucât o pensie plătită de Țările de Jos ar fi dedusă din perioadele în care ar exista drepturi la pensie de aceeași natură în Germania.
- 7 În cursul procedurii de apel, pârâțul i-a acordat reclamantei o pensie pentru incapacitate totală de muncă începând de la 1 martie 2018, în cuantum lunar de 109,14 euro (decizia din 18 februarie 2019). Prin integrarea perioadelor de creștere și a perioadelor care trebuie luate în considerare ca fiind de creștere a copiilor în discuție în speță și care nu s-a ținut seama până în prezent, respectiva pensie s-ar ridica la un cuantum lunar de 349,02 euro.
- 8 În cadrul unei informări din 20 august 2019 privind prestațiile, Sociale Verzekeringsbank (SVB) din Țările de Jos a comunicat că reclamanta ar fi realizat o prestație în temeiul AOW în cuantum 70 % pe baza perioadelor sale de reședință. În cazul deducerii perioadelor de creștere a copiilor în temeiul regimului legal de asigurare pentru limită de vârstă german, prestația neerlandeză de pensii s-ar reduce cu 10 %.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare

- 9 Dreptul german nu conferă dreptul la o pensie pentru incapacitate de muncă într-un quantum mai mare începând de la 1 martie 2018 ca urmare a luării în considerare a perioadelor de creștere a copiilor și a perioadelor care trebuie luate în considerare în temeiul articolelor 56 și 57 din SGB VI. În măsura în care, în decizia din 18 februarie 2019, pârâtul nu a ținut seama, la stabilirea quantumului pensiei, de perioadele în discuție în speță de creștere a copiilor, această decizie nu poate fi contestată doar în temeiul dreptului național. Reclamanta îndeplinește condițiile de contabilizare prevăzute la articolul 56 alineatul (1) a doua teză punctele 1 și 3 din SGB VI, întrucât i se recunoaște perioada de creștere, iar contabilizarea perioadelor nu este exclusă în cazul său. Cu toate acestea, luarea în calcul nu este posibilă (exclusiv) pentru motivul că creșterea nu a avut loc pe teritoriul Republicii Federale Germania și nici nu este asimilabilă unei astfel de creșteri pe teritoriul național [articolul 56 alineatul (1) a doua teză punctul 2 coroborat cu alineatul (3) din SGB VI].
- 10 O contabilizare a perioadelor în temeiul articolului 56 alineatul (3) prima teză din SGB VI nu este posibilă, întrucât creșterea celor doi copii ai reclamantei nu a avut loc în Germania. O contabilizare în temeiul articolului 56 alineatul (3) a doua teză din SGB VI nu poate fi reținută nici pentru motivul că, în acest scop, părintele care a asigurat creșterea ar trebui să fi avut reședința obișnuită împreună cu copilul în străinătate și să fi realizat perioade de cotizare obligatorie pe teritoriul național în cursul creșterii sau imediat înainte de nașterea copilului în temeiul activității salariate sau independente pe care a exercitat-o. Această situație nu se regăsește în speță. Nici contabilizarea în temeiul articolului 56 alineatul (3) a treia teză din SGB VI nu este posibilă. În temeiul acestei dispoziții, este necesar ca, în cazul reședinței comune în străinătate, soțul reclamantei să fi realizat perioade de cotizare obligatorie în cadrul regimului german de asigurări de pensii ca urmare a unei activități exercitate în străinătate. Nu aceasta este situația.
- 11 Dat fiind că o perioadă de creștere a copiilor în temeiul articolului 56 din SGB VI nu trebuie avută în vedere, nu poate fi luată în considerare nici o perioadă ca fiind de creștere a copiilor în sensul articolului 57 din SGB VI. În măsura în care, în perioada cuprinsă între luna septembrie 1993 și luna august 1995, reclamanta a exercitat o activitate independentă mai mult decât minoră în Germania, este exclus dreptul la recunoașterea perioadelor care trebuie luate în considerare ca fiind de creștere a copiilor, întrucât nu a fost plătită nicio cotizație obligatorie aferentă acestora, articolul 57 a doua teză din SGB VI.
- 12 Soluționarea litigiului depinde de aspectul dacă recunoașterea perioadelor de creștere a copiilor și a perioadelor care trebuie luate în considerare ca fiind de creștere a copiilor în cazul reclamantei rezultă dintr-o interpretare extensivă a articolului 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009, în lumina jurisprudenței anterioare a Curții referitoare la perioadele de creștere a copiilor (germane).

- 13 În speță, dispoziția articolului 44 din Regulamentul nr. 987/2009 este cea care se aplică *ratione materiae*, întrucât cuprinde o regulă specială de asimilare în cazul creșterii copiilor în străinătate. Dat fiind că reclamanta care a locuit împreună cu copiii săi în Țările de Jos în perioada în litigiu nu intră sub incidența articolului 11 alineatul (3) literele (a)-(d) din Regulamentul nr. 883/2004, Țările de Jos sunt „statul membru competent” în conformitate cu articolul 11 alineatul (3) litera (e) din acest regulament. Dacă Țările de Jos nu iau în considerare perioadele de creștere a copiilor, Republica Federală Germania este competentă. Prin urmare, trebuie să se stabilească (mai întâi) dacă legislația neerlandeză „nu ia în considerare” perioadele de creștere a copiilor în sensul acestei dispoziții.
- 14 Potrivit articolului 44 alineatul (1) din Regulamentul nr. 987/2009, noțiunea „perioadă de creștere a copilului” acoperă orice perioadă care este avută în vedere în temeiul legislației privind pensiile a unui stat membru sau care aduce în mod explicit un supliment unei pensii, pentru motivul că o persoană a crescut un copil, indiferent de metoda folosită pentru a calcula aceste perioade și indiferent dacă ele sunt cumulate pe durata creșterii copilului sau sunt recunoscute retroactiv. Prin urmare, trebuie să existe fie o contabilizare explicită, fie un supliment la o pensie tocmai ca urmare a creșterii copiilor ca situație care conferă drept la pensie, așadar, o legătură cu anumite perioade de creștere. Este necesar ca perioadele de creștere a copiilor să fie contabilizate ca atare și/sau ca drepturile la prestații (mai mari) să fie prevăzute doar pe baza creșterii copiilor. Problema nu este dacă, concret, perioadele de creștere a copiilor vor fi contabilizate efectiv, ceea ce contează este numai ca legislația statului membru să prevadă, în principiu, luarea în considerare a perioadelor de creștere a copiilor în aprecierea situației persoanei interesate în raport cu drepturile la pensie (a se vedea în acest sens și Concluziile avocatului general Jääskinen prezentate la 1 martie 2012 în cauza Reichel-Albert, C-522/10, EU:C:2012:114, punctul 67).
- 15 În sistemul de pensii al Țărilor de Jos, perioadele de creștere a copilului nu sunt contabilizate în mod explicit ca atare și nici nu aduc un supliment, nici nu influențează în altă modalitate drepturile la prestații în sensul articolului 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009. În această privință, pensia de stat neerlandeză în temeiul AOW (Algemene Ouderdomswet – Legea privind sistemul general de pensii pentru limită de vârstă) depinde numai de perioadele de reședință și de muncă în Țările de Jos. Fiecare locuitor își constituie 2 % din capitalul unei pensii complete în temeiul AOW în fiecare an în care are reședința sau lucrează în Țările de Jos. Dacă s-a asigurat 50 de ani potrivit AOW, persoana respectivă are dreptul la o pensie completă în temeiul AOW. Având în vedere că reclamanta a trăit în Țările de Jos timp de aproape 35 de ani, aceasta are dreptul, în mod corespunzător, la o pensie în temeiul AOW în quantum de aproximativ 70 %. Orice persoană care a realizat perioadele necesare de reședință sau de muncă în Țările de Jos și a împlinit vârsta legală de pensionare are dreptul la o pensie în temeiul AOW. Întrucât pentru pensia de stat sunt avute în vedere numai perioadele de reședință sau de muncă realizate în Țările de Jos, iar nu și perioadele de creștere a copiilor ca cerință relevantă în raport cu drepturile la pensie, instanța de trimitere consideră că sistemul de pensii neerlandez „nu ia în considerare”

perioadele de creștere a copilului în sensul articolului 44 alineatele (1) și (2) din Regulamentul nr. 987/2009.

- 16 În ipoteza în care Curtea ar răspunde negativ la întrebarea preliminară 1), se pune problema competenței Republicii Federale Germania în calitate de stat membru a cărui legislație se aplică persoanei vizate în conformitate cu titlul II din Regulamentul nr. 883/2004; articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009. Condițiile de aplicare prevăzute la articolul 44 alineatul (2) nu sunt excluse în cazul reclamantei în temeiul alineatului (3) al acestui articol, întrucât aceasta nu a exercitat în Țările de Jos nici activitate salariată, nici activitate independentă.
- 17 Condițiile prevăzute la articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009 nu sunt îndeplinite potrivit modului de redactare al articolului respectiv. Acesta presupune ca reclamanta să fi exercitat o activitate salariată sau independentă la momentul în care a început luarea în considerare a perioadei de creștere a copiilor pentru copilul în cauză în temeiul legislației germane (și anume la momentul nașterii celor doi copii ai săi). Această situație nu se regăsește în speță. Totuși, din punctul de vedere al instanței de trimitere, trebuie avut în vedere în mod serios faptul că din jurisprudența anterioară a Curții reiese că aplicarea articolului 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009 se extinde dincolo de modul său de redactare și la situațiile în care asigurații, deși nu au exercitat o activitate salariată sau independentă înainte de nașterea copiilor, au exercitat, înainte de naștere, o activitate neremunerată, nesupusă asigurării și, după naștere, o activitate independentă, nesupusă asigurării. Trebuie să se stabilească dacă aceste cerințe sunt de asemenea suficiente pentru a considera că există o legătură suficientă între perioadele de creștere și perioadele de asigurare în cadrul sistemului de pensii german, în sensul jurisprudenței anterioare a Curții.
- 18 Potrivit instanței de trimitere, în lumina articolului 21 TFUE, o astfel de interpretare extensivă este posibilă, ținând seama de jurisprudența anterioară a Curții (Hotărârea Curții din 19 iulie 2012, C-522/10, Reichel-Albert, punctele 35 și 45, EU:C:2012:475).
- 19 Dacă comparăm cazurile soluționate anterior de Curte cu prezenta cauză, diferența semnificativă care trebuie reținută constă în aceea că, înainte de mutarea reședinței sale în străinătate și în special înainte de nașterea copiilor săi, reclamanta nu a exercitat nicio activitate salariată supusă asigurării obligatorii în Republica Federală Germania, ci a efectuat numai perioade de formare care trebuie luate în considerare pentru calculul drepturilor la pensie (așa-numite perioade de contribuție), înainte de nașterea copiilor săi și, după naștere, aceasta nu a desfășurat inițial nicio activitate profesională timp de mai mulți ani. Cu toate acestea, se pare că anumite elemente pledează în favoarea admiterii și în speță a unei legături suficiente între perioadele de creștere și perioadele de asigurare.
- 20 O astfel de legătură este confirmată de faptul că întregul parcurs profesional al reclamantei a fost conceput exclusiv pentru Republica Federală Germania:

reclamanta a frecventat școala exclusiv în Germania unde a absolvit o formare ca educatoare recunoscută de stat; în stagiul său de cotizare au fost de asemenea menționate perioadele de contribuție corespunzătoare formării școlare (profesionale). În mod obișnuit, anul de recunoaștere absolvit în 1978/1979 de reclamantă ar fi trebuit să fie remunerat și, prin urmare, supus asigurării obligatorii. Acesta a fost efectuat neremunerat și, prin urmare, nesupus asigurării, numai pentru că (întâmplător) la data respectivă, la locul formării existau mai mulți candidați decât posturi disponibile pentru viitoare educatoare și educatori. Reclamanta nu a găsit un loc de muncă în Țările de Jos, întrucât nu a putut demonstra formarea necesară în acest stat. Începerea unei activități în Germania nu a fost posibilă pentru că aceasta era trimisă către statul de reședință (Țările de Jos) în ceea ce privește plasarea forței de muncă. Și celelalte aspecte de organizare a vieții reclamantei au fost orientate preponderent către sistemul juridic, economic și social german: copiii acesteia au frecventat școala în Germania, astfel încât o parte din creșterea copiilor a avut loc în mod inevitabil în Germania. Soțul său a exercitat o activitate salariată supusă asigurării obligatorii exclusiv în Germania, înainte și după nașterea copiilor comuni. Reclamanta însăși nu a desfășurat niciodată o activitate salariată sau independentă supusă asigurării obligatorii în Țările de Jos. În schimb, în perioada cuprinsă între luna septembrie 1993 și luna august 1995, aceasta a exercitat o activitate independentă în Germania, nesupusă asigurării. Din luna aprilie 1999 până în luna octombrie 2012, ea a desfășurat în Germania o activitate minoră nesupusă asigurării obligatorii și, începând din luna octombrie 2012, o activitate salariată. Instanța de trimitere este conștientă că, spre deosebire de cazurile soluționate anterior de Curte, reclamanta nu și-a mutat doar temporar reședința în alt stat membru, ci a locuit acolo în mod stabil. Instanța de trimitere consideră totuși că această diferență nu este semnificativă. Dimpotrivă, ceea ce contează este ca parcursul profesional al reclamantei să permită să se stabilească integrarea acesteia exclusiv în viața profesională din Republica Federală Germania. Dacă luarea în considerare a perioadelor de creștere a copiilor sau a perioadelor care trebuie luate în considerare ca fiind de creștere a copiilor nu ar trebui reținută pentru simplul motiv că reclamanta și-a stabilit reședința pe teritoriul neerlandez, la câteva sute de metri de orașul Aachen, respectiv de frontiera națională germană, în opinia instanței de trimitere, aceasta nu ar fi compatibilă cu libertatea de circulație a cetățenilor Uniunii garantată de articolul 21 TFUE.

- 21 Potrivit instanței de trimitere, numeroase elemente pledează în favoarea faptului că anul de recunoaștere efectuat de reclamantă doar în mod întâmplător fără a fi remunerat și, prin urmare, fără a fi supus asigurării obligatorii, înainte de nașterea copiilor săi, precum și că activitatea independentă nesupusă asigurării desfășurată după nașterea copiilor sau activitatea minoră începând din anul 1999, nesupusă asigurării, luată în considerare de pârât, prezintă o legătură suficientă cu regimul german de pensii pentru limită de vârstă. Nu există o dublă luare în considerare a perioadelor paralele de reședință în Țările de Jos și de creștere a copiilor în Germania [a se vedea de asemenea, în această privință, considerentul (12) al Regulamentului nr. 883/2004 potrivit căruia trebuie evitat un cumul de prestații de același tip pentru aceeași perioadă]. Astfel, în cazul luării în considerare a

perioadelor de creștere a copiilor potrivit legislației germane privind pensiile, pensia pentru limită de vârstă a reclamantei se reduce în Țările de Jos în mod corespunzător.

DOCUMENT DE LUCRU